

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie ulepszenia ładu gospodarczego w UE

(2005/C 74/06)

29 stycznia 2004 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, działając na podstawie art. 29 ust.2 swojego Regulaminu, zdecydował o sporządzeniu opinii w sprawie „ulepszenia ładu gospodarczego w UE”.

Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, która była odpowiedzialna za przygotowanie prac na ten temat, wydała swoją opinię dnia 13 lipca 2004 r. Sprawozdawcą był **Joost van Iersel**.

Na 411 sesji plenarnej w dniach 15/16 września 2004 r. (posiedzenie z dnia 15 września) Komitet stosunkiem głosów 130 do 3, przy 7 głosach wstrzymujących przyjął następującą opinię:

STRESZCZENIE

Unia Europejska wkracza w nową fazę. 2004 jest rokiem akcesji dziesięciu nowych Państw Członkowskich, nowej Komisji, nowego Parlamentu Europejskiego a także, miejmy nadzieję, rokiem konstytucji. W tym roku przygotowujemy się na rok 2005 średniookresowy przegląd Strategii Lizbońskiej. Analizy Komisji, włączając te przedstawione w Ogólnych Wytycznych Polityki Gospodarczej, zwracają uwagę na braki w postępie integracji. Braki te można częściowo przypisać słabej koniunkturze gospodarczej, w części wynikają one jednakże także z niedostatecznej gotowości po stronie Państw Członkowskich do stanowczego przestrzegania ustalonych celów i uzgodnień. Niezwykle istotne jest pobudzenie wzrostu gospodarczego i ożywienie Strategii Lizbońskiej. Opinia koncentruje się na zarządzaniu tą strategiczną koncepcją, niezbędną dla wiarygodności i efektywności Unii. Istnieje pilne zapotrzebowanie na wzbudzające zaufanie ramy instytucjonalne w zakresie właściwego podziału zadań w Unii - kto, za co odpowiada i kiedy? - oraz w zakresie realizacji w Państwach Członkowskich celów i dyrektyw przyjętych przez Radę Europejską i rady specjalistyczne. Istnieją pozytywne wzorce dla Strategii Lizbońskiej „nowego stylu”: należą do nich „Europa '92” oraz Unia Gospodarcza i Walutowa. Opinia zdecydowanie opowiada się za metodą wspólnotową. Potrzebne jest podejście zintegrowane, na podstawie wcześniej przyjętego planu, podzielonego na kolejne etapy.

1. Wstęp

1.1 Unia Europejska znajduje się w fazie krytycznej. Stawia czoła poważnym wyzwaniom: poszerzeniu, potrzebie stworzenia pozytywnych impulsów dla wzrostu gospodarczego i konkurencyjności, projektowi konstytucji oraz potrzebie stanowczej reakcji na malejące zaufanie do Unii. Te trudne zadania wymagają efektywnej, spójnej polityki i jej właściwego wdrażania. Na podstawie *Ogólnych Wytycznych Polityki Gospodarczej na lata 2003-2005*, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) wydał w zeszłym roku dwie opinie w tej sprawie ⁽¹⁾

1.2 W przedmiotowym zakresie istnieje jednak potrzeba bardziej dogłębnych przemyśleń. Efektywna polityka i integracja jest nie do pomyślenia bez jasnych i wiarygodnych ram instytucjonalnych, gwarantujących realizację europejskich zobowiązań.

⁽¹⁾ Dz. U. C 133 z dn. 6 czerwca 2003 r.
Dz. U. C 80 z dn. 30 marca 2004 r.

1.3 Analiza Komisji, przedstawiona w komunikacie z 21 stycznia 2004 r. ⁽²⁾ wraz z aktualizacją na rok 2004 z 7 kwietnia 2004 r. ⁽³⁾, potwierdza tendencje z roku 2003. Podobnie rzecz się ma z nagłym charakterem jej zaleceń. Z tego powodu EKES wyraźnie koncentruje się w swojej opinii na warunkach ramowych natury instytucjonalnej i administracyjnej, tj. *dobrym zarządzaniu*. Zarządzanie stanowi fundamentalne zagadnienie dla UE 25 państw ⁽⁴⁾.

1.4 Wiele kręgów podziela obawy EKES. Podobnie jak Komisja kolejne prezydencje - irlandzka i holenderska - oraz organizacje przemysłowe i społeczne kładą ogromny nacisk na konkretne działania i ich realizację. Uroczyste deklaracje, bez nadania sprawom dalszego biegu mają efekt przeciwny do zamierzonego. Implementacja działań jest celem fundamentalnym ⁽⁵⁾.

1.5 Ogólne Wytyczne Polityki Gospodarczej oceniają politykę makroekonomiczną i budżetową Państw Członkowskich, politykę zatrudnienia i postępy w zakresie rynku wewnętrznego. Dlatego stanowią praktyczną ilustrację zarówno zróżnicowania kompetencji należących do szczebla UE i krajowych szczebli politycznych jak również rozbieżności sytuacji w Państwach Członkowskich.

1.6 Słaby wzrost gospodarczy i brak podporządkowania się przez Państwa Członkowskie zobowiązaniom przyjętym przez Radę Europejską złożyły się na następujący obraz ogólny:

— polityka budżetowa: narastający spadek dyscypliny budżetowej;

⁽²⁾ Komunikat Komisji w sprawie wdrażania Ogólnych Wytycznych Polityki Gospodarczej na lata 2003-05, (COM (2004) 20 final)

⁽³⁾ Ogólne Wytyczne Polityki Gospodarczej na lata 2003-05 - aktualizacja na rok 2004, (COM(2004) 238 final)

⁽⁴⁾ EKES wydał opinię w tej sprawie w 2002 r. - zob. Dz. U. C 221 z 17.9.2002

⁽⁵⁾ Równocześnie, coraz większy nacisk kładzie się na lepsze regulacje UE: zob. *Plan działania na rzecz lepszych regulacji z 2003r.*, oraz Konkluzje Rady ds. Konkurencyjności z dn. 17 i 18 maja 2004 r.

- opóźnienie we wzmocnianiu konkurencyjności przez gospodarkę opartą na wiedzy;
- niedostateczne inwestycje na zwiększenie wydajności, w szczególności na technologie informatyczne i komunikacyjne (ICT) oraz szkolenia i wiedzę;
- niepewny klimat inwestycyjny;
- przenoszenie określonych inwestycji do regionów poza Unią;
- presja na rynek zatrudnienia;
- polityka rynku pracy: niedostateczne reformy i dostosowania.

1.7 Gospodarczy obraz Europy prezentuje się chwilowo nieco bardziej pozytywnie, jednak ożywienie jest nadal kruche. Wzrost gospodarczy w USA jest wyższy. Tymczasem to przede wszystkim Chiny i Indie rozwijają się z coraz bardziej zdumiewającą szybkością.

1.8 Mamy do czynienia z globalizacją strumieni finansowych i inwestycji, jednakże w ramach tej globalizacji zaznaczają się istotne społeczno-gospodarcze i polityczne różnice pomiędzy regionami świata. Wszystko to składa się na ramy odniesienia dla Europy.

1.9 W tym roku zarówno Komisja jak i Rada muszą głębiej rozważyć kwestię odpowiedniego podejścia i instrumentów:

- UE wkracza w zupełnie nową fazę: dziesięć nowych Państw Członkowskich, nowy Parlament Europejski, nowa Komisja, stopniowe dostosowywanie aparatu Komisji do nowych warunków - wszystko to w momencie, gdy nie przyjęto jeszcze konstytucji.
- Rozszerzenie jest znaczne w sensie ilościowym, jednakże Unia wkracza w nową erę także pod względem jakościowym. Staje się znacznie bardziej różnorodna kulturowo.
- Tendencje na rynku produktów i usług oraz utrzymująca się nerwowość na rynkach finansowych w coraz większym stopniu skłaniają Państwa Członkowskie ku jednakowym stanowiskom politycznym i efektywnej integracji.

2. Analiza na rok 2004

2.1 Celem *Ogólnych Wytycznych Polityki Gospodarczej na lata 2003-2005* jest doprowadzenie do integralnego podejścia w dziedzinie:

- polityki makroekonomicznej zorientowanej na wzrost i stabilizację;

- wzmocnienia potencjału wzrostu w Europie poprzez reformy gospodarcze;
- umocnienia zrównoważonego charakteru tego wzrostu.

2.2 Pakt na rzecz Stabilizacji i Wzrostu przez lata zapewniał mocne oparcie i zaufanie pomiędzy Państwami Członkowskimi. Niekorzystna koniunktura gospodarcza jest jednak obecnie przyczyną rozluźnienia przyjętej dyscypliny. Zasady proceduralne są wystarczająco jasne, problemem jest natomiast brak efektywnej możliwości wymuszania realizacji zawartych porozumień. Tym niemniej spora część Państw Członkowskich, zarówno tych należących do strefy euro jak i znajdujących się poza nią, nadal podejmuje wysiłki na rzecz przestrzegania wymaganej dyscypliny budżetowej. Udaje się to w szczególności skandynawskim Państwom Członkowskim.

2.3 Różnice opinii w sprawie Paktu na rzecz Stabilizacji i Wzrostu spowodowały wszczęcie przez Komisję, w listopadzie zeszłego roku, postępowania przeciwko Radzie przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości.⁽¹⁾ Jej zdaniem, Rada nie respektowała w tym przypadku kompetencji przyznanych Komisji. Tak istotna różnica zdań nie wpływa korzystnie na konsultacje między partnerami w Radzie ECOFIN.

2.4 Komisja odnotowuje, że pole manewru dla rządów uległo znaczącemu zawężeniu. Jedynie pięć Państw Członkowskich wydaje się mieć równowagę lub nadwyżkę budżetową w roku 2003, natomiast pozostałe cechuje uporczywy, rosnący deficyt budżetowy. Z raportu Komisji z 7 kwietnia br. - aktualizacji na rok 2004 wynika, że sytuacja budżetowa w Państwach Członkowskich ulegała gwałtownemu pogorszeniu, prowadząc do wyższego poziomu długu publicznego. To z kolei wymaga zastosowania instrumentów redukcji zadłużenia, kosztem inwestycji na przyspieszenie wzrostu i zatrudnienia.

2.5 Komisja kieruje specjalne zalecenia do tych Państw Członkowskich. Mimo podobnego rozwoju koniunktury założenia budżetowe Państw Członkowskich są bardzo zróżnicowane. Stąd wynika szerokie spektrum zaleceń.

2.6 Komisja zdaje się nie dysponować odpowiednim instrumentarium umożliwiającym jej właściwą ocenę jakości wydatków rządowych w Państwach Członkowskich. Dlatego trudno jest osądzać je w aspekcie uzgodnionych ram budżetowych.

2.7 Roczny raport bada zabezpieczenie społeczne, rynek pracy, rynek wewnętrzny i proces lizboński. Jego spektrum obejmuje wiele małych jak i dużych celów. Osiągnięcie tych celów jedynie częściowo zależy od decyzji podejmowanych na szczeblu Wspólnoty. Wiele aspektów polityki zastrzeżonych jest dla Państw Członkowskich. Dodatkowo istnieją kwestie, na które nawet rząd centralny posiada wpływ marginalny, takie jak podnoszenie poziomu „wiedzy”.

⁽¹⁾ Patrz wyrok Trybunału (Plenum) z dn. 13 lipca 2004 r., Sprawa C-27/04

2.8 Kompetencje Wspólnoty dotyczą głównie rynku wewnętrznego. W zakresie rynku pracy, zabezpieczenia społecznego, emerytur, polityki budżetowej, badań i rozwoju (B&R), opodatkowania i infrastruktury odpowiedzialność spoczywa głównie na Państwach Członkowskich, nawet jeśli w niektórych przypadkach „Bruksela” wprowadza ograniczenia dla swobody politycznej Państw Członkowskich. Wprawdzie w tych przypadkach Komisja często wydaje przewodnie zalecenia, jednakże Państwa Członkowskie realizują je w różnym zakresie.

2.9 Rynki pracy składają się z różnych segmentów, pomiędzy którymi występuje jedynie ograniczony przepływ pracowników. Prowadzi to Komisję do stwierdzenia, że jakkolwiek stworzono w ostatnich latach miliony nowych miejsc pracy, to zarazem nastąpił istotny wzrost bezrobocia. Nadal niska jest procentowo liczba starszych pracowników, a kobiety natrafiają na bariery na rynku pracy. Brak aktywności pociąga za sobą nieuniknione, negatywne skutki dla budżetów krajowych.

2.10 Przewidywany poziom zatrudnienia w całej Unii w roku 2005 ma wynieść 64,5 %, nadal jednak występują istotne różnice w jego poziomie pomiędzy Państwami Członkowskimi. Zatrudnienie wzrasta szybciej w państwach, w których partnerzy społeczni są zgodni co do metod uelastycznienia rynku i czasu pracy. Komisja utrzymuje, że osiągnięcie zamierzonego poziomu zatrudnienia - 70 % w roku 2010 - w decydujący sposób (ang. „crucially”) będzie zależec przede wszystkim od realizacji dalszych reform rynku pracy⁽¹⁾ Stąd jej silny apel o realizację zaleceń Grupy Zadaniowej ds. Zatrudnienia⁽²⁾.

2.11 Poza zmianami dotyczącymi zabezpieczenia społecznego Komisja opowiada się za większym zróżnicowaniem w kształtowaniu wynagrodzeń i większą elastycznością rynku pracy przy utrzymaniu właściwej ochrony miejsc pracy jak również za większą mobilnością. Rezultatem różnych tendencji legislacyjnych i wyników konsultacji społeczno-gospodarczej są istotne różnice pomiędzy Państwami Członkowskimi. Objawia się to, między innymi, w liczbie faktycznie przepracowanych godzin pracy oraz w wydajności. Tłumaczy to częściowo różnicę tempa wzrostu pomiędzy UE i USA.

2.12 Komisja zauważa, że od 1995 r. utrzymuje się w Europie tendencja ku niższej wydajności. Także w tym aspekcie istnieją poważne różnice pomiędzy Państwami Członkowskimi. W Europie kroku Stanom Zjednoczonym dotrzymują Finlandia, Szwecja i Irlandia. Opóźnienia we wzroście wydajności wynikają po części także z różnic we wprowadzaniu ICT oraz ogólnie innowacji w przemyśle. Nowe inwestycje napędzające wzrost są w Europie wprowadzane wolniej. Niesie to ze sobą konsekwencje w postaci opóźnień w inwestowaniu w tak zwane „nowe sektory zaawansowanych technologii”.

2.13 Tendencje demograficzne i starzenie się populacji są przedmiotem coraz większej troski, zarówno z powodu presji na budżety jak i (negatywnego) wpływu na wzrost. Niektóre państwa podjęły już obiecujące wysiłki w kierunku reformy emerytalnej przedkładające się w praktyce na podwyższenie wieku emerytalnego.

2.14 Brakuje dostatecznej konkurencji na rynku produktów i usług. Nadal mamy do czynienia z protekcjonizmem narodowym. Rynek wewnętrzny nadal nie jest do końca urzeczywistniony. Lansuje się nowe projekty w dziedzinie polityki konkurencji. Prace legislacyjne w sektorze usług finansowych czynią postępy: przyjęto ostatecznie 36 z 42 planowanych posunięć. Przepisy podatkowe dotyczące prywatnych inwestycji są także udoskonalane.

2.15 Transpozycja dyrektyw wspólnotowych na prawo narodowe jest coraz bardziej opieszala. Terminy nie są wystarczającym stopniu uwzględniane a transpozycja dyrektyw na ustawodawstwo często nabiera akcentów narodowych. Ma to miejsce przykładowo wówczas, kiedy dane Państwo Członkowskie poczyniło w Brukseli ustępstwa, by doprowadzić do kompromisu w Radzie, a następnie tego żałuje. Monitorowanie tego procesu staje się coraz trudniejsze.

2.16 Bez wątpienia odbierane są pozytywne sygnały w dziedzinie wiedzy i innowacji, jednakże z powodu zbyt małego ryzyka kapitałowego i niezadowalającego poziomu B&R, patentów oraz ICT wyniki nie spełniają pokładanych oczekiwań. Większość Państw Członkowskich daleka jest od osiągnięcia celu wydatkowania przynajmniej 3 % PKB na badania i rozwój, jak uzgodniono na szczycie w Barcelonie. Najlepsze wyniki mają w tym względzie Skandynawowie. Aby osiągnąć cel 3 % postanowiono, że 1/3 wydatków pochodzić będzie ze strony rządu, natomiast 2/3 ze strony gospodarki prywatnej. Jak się okazuje w większości przypadków ani rząd ani gospodarka prywatna nie osiągają wyznaczonego celu.

2.17 Nawet w okresie gospodarczej stagnacji równowaga gospodarki wymaga szczególnej troski i specjalnej legislacji. Istnieje wiele aspektów równowagi, jak to ilustruje sektor energetyczny. Komisja słusznie podkreśla aspekty środowiskowe, wskazując w tym zakresie w szczególności na niekorzystną sytuację w nowych Państwach Członkowskich. Komisja analizuje rozwój w tej dziedzinie na tle porozumień globalnych. Jednakże energia może stać się także zagrożeniem dla zrównoważonego wzrostu poprzez wzrost cen ropy naftowej spowodowany wzrostem popytu (Chiny) oraz polityczną kontrolę, której podlegają źródła energii.

⁽¹⁾ Economic Forecast, Wiosna 2004, str. 31

⁽²⁾ Praca, praca, praca – Działania na rzecz wzrostu zatrudnienia w Europie - Raport Grupy Zadaniowej ds. Zatrudnienia kierowanej przez **Wima Koka**, 26 listopada 2003

2.18 W celu przywrócenia zaufania do firm i giełd papierów wartościowych po skandalach finansowych w szeregu firm, przedstawiane są projekty w zakresie europejskiej odmiany „ładu korporacyjnego” („*corporate governance*”).

2.19 Pierwszy raport o postępach obejmujący dłuższy okres czasu (lata 2003-2006) daje mieszany obraz. W podsumowaniu Komisja odnotowuje pewien postęp w odniesieniu do rynku pracy, polityki konkurencji, środowiska firm, nowych technologii, edukacji i emerytur. Sprawy przedstawiają się gorzej w zakresie integracji rynków, B&R, dostosowań społecznych i środowiskowych. Gwałtowne pogorszenie sytuacji budżetowej wielu Państw Członkowskich oraz brak woli politycznej do podjęcia działań w tym zakresie Komisja kwalifikuje jako kwestie dające szczególnie powód do obaw. Komisja stwierdza, że jeżeli reformy nie zostaną przyspieszone, osiągnięcie wyznaczonych celów w 2006 r. okaże się iluzją. Zaskożdziłoby to w równy sposób perspektywom finalizacji procesu lizbońskiego do 2010 r.

2.20 Komisja ocenia w aktualizacji na rok 2004, że nowe Państwa Członkowskie borykają się z problemami porównywalnymi do tych, które ma 15 wcześniejszych Państw Członkowskich (UE-15) jeżeli chodzi o sytuację budżetową, zadłużenie i zatrudnienie. Jak dotąd nowa Dziesiątka poczyniła niezwykle postępy, co ilustruje między innymi szybszy wzrost gospodarczy niż w UE-15, jakkolwiek w grupie tych państw dają się zaobserwować istotne różnice w rozwoju. Równocześnie Komisja wskazuje na istnienie ogromnej przepaści do pokonania pomiędzy Dziesiątką a UE-15.

2.21 Zdaniem EKES, „porównywalne problemy” nie oznaczają, że nowe Państwa Członkowskie znajdują się w tej samej sytuacji, co UE-15. Porównanie z tzw. „krajami kohezyjnymi” jest użyteczne jedynie w pewnym zakresie. Nowe Państwa Członkowskie należą do „rynków wschodzących”. Bezrobocie w niektórych państwach, zwłaszcza w szeregu regionów, jest bardzo wysokie. Restrukturyzacja przemysłu postępuje pełną parą. Skutkiem jest wysoki poziom bezrobocia frykcyjnego. Bardzo poważna jest zależność od zagranicznych inwestycji.

2.22 Dostosowaniu ustawodawstwa oraz procedur społecznych i gospodarczych do wysokiego poziomu UE-15 mogą towarzyszyć wstrząsy. Stabilizacja, niezbędna dla utrzymania rosnącego poziomu wewnętrznych i zagranicznych inwestycji,

zakłada efektywny nadzór finansowy i monetarny oraz odpowiednią przewidywalność procesu legislacyjnego. Stworzenie tego rodzaju stabilnego klimatu nie jest zagwarantowane i ma dlatego wysoki priorytet. EKES zgadza się z Komisją, że w celu stabilnego rozwoju pożądane jest, by Dziesiątka miała wyznaczony odrębny terminarz osiągnięcia celów finansowych i gospodarczych.

2.23 Istotnie narasta w Unii poczucie konieczności podjęcia pilnych działań. W konkluzjach Komisji, rad specjalistycznych i Rady Europejskiej regularnie przewijają się orientacje wspólnotowe. Niedawne listy przywódców państw wyrażają te same obawy⁽¹⁾. W zasadzie zarysowuje się dalszy wspólnotowy kurs, jednakże nie jest jasne, w którym momencie i kto ma przejąć odpowiedzialność za nadzór nad jego wdrażaniem.

3. Rynek wewnętrzny, zatrudnienie i proces lizboński

3.1 W odniesieniu do rynku wewnętrznego Komisja wzywa do podjęcia w przyszłym roku pilnych działań na dwóch frontach⁽²⁾:

- Nowych działań w kluczowych dziedzinach, takich jak patent wspólnotowy, dyrektywa w sprawie własności intelektualnej, dyrektywa w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych oraz planu działania w dziedzinie usług finansowych, niezbędnych dla wzrostu i zatrudnienia. Dalsza zwłoka mogłaby spowodować efekt domina.
- Wzywa się Państwa Członkowskie do zapewnienia „lepszego ładu gospodarczego” („*better governance*”), tj. efektywnej współpracy pomiędzy Państwami Członkowskimi i skutecznej implementacji.

3.2 Oba te aspekty są niezbędne dla osiągnięcia celów z Lizbony oraz jako podstawa poszerzonego rynku wewnętrznego. Intensyfikacja handlu wewnętrznego i konkurencja zmuszają przedsiębiorstwa do osiągnięcia wyższej efektywności i wydajności, co na obszarze takim jak UE, gdzie wynagrodzenia są relatywnie wysokie, jest kluczem do konkurencyjności i długotrwałego dobrobytu.

3.3 Obecnie handel wewnętrzny praktycznie się zmniejsza, natomiast ceny na obszarze Unii ulegają raczej dywersyfikacji niż zrównaniu. Bilans inwestycji UE w pozostałej części świata oraz obcych inwestycji w UE wypada dla Unii niekorzystnie.

⁽¹⁾ List premiera Blaira, prezydenta Chiraca i kanclerza Schrödera z dnia 18 lutego 2004 r. oraz „Wspólny wkład do wiosennej Rady 2004 r.” (*Joint Contribution to the Spring Council 2004*) szefów rządów - Aznara (Hiszpania), Balkenende (Holandia), Berlusconi (Włochy), Durão Barroso (Portugalia), Millera (Polska) and Partsa (Estonia)

⁽²⁾ Raport w sprawie wdrażania Strategii rynku wewnętrznego (2003-2005) z dn. 21 stycznia 2004 r. - COM(2004) 22 final

3.4 W odniesieniu do rynku wewnętrznego Komisja przedstawia następujący obraz. Obecnie trwają prace nad tzw. dyrektywami „nowego podejścia”. Nadal nie istnieje prawdziwy rynek wewnętrzny usług. Usługi mają 50 % udziału w europejskim PNB i zapewniają 60 % miejsc pracy, stąd priorytet dla niedawno zaproponowanej dyrektywy w sprawie swobodnego przepływu usług. Liberalizacja przemysłów sieciowych (energii, transportu i telekomunikacji) postępuje, jednak jesteśmy świadomi jak wiele problemów i przeszkód istnieje w tej dziedzinie. Brak harmonizacji niektórych podatków powoduje nadal zamieszanie na rynku wewnętrznym. Jednakże proces eliminacji fiskalnych wypaczeń posuwa się do przodu. Podobnie jak i plan działania w zakresie usług finansowych. Komisja wychodzi z założenia, że niestosowanie się przez władze do zasad przeprowadzania przetargów publicznych powoduje w sposób oczywisty wzrost cen. Temat ten znajdzie się ponownie na porządku dziennym. W związku ze starzeniem się populacji Komisja pragnie także wspierać międzynarodowy dostęp do usług zdrowotnych. Kwestia patentu europejskiego jest nadal przekładana z powodu opóźnień w procesie negocjacji

3.5 Uproszczenie przepisów jest prowadzone na podstawie „Planu działania na rzecz lepszych regulacji”. Nadal jednak wiele pozostaje do zrobienia. Szereg Państw Członkowskich nie prowadzi uzgodnionych analiz oddziaływania.

3.6 Wdrażanie stanowi istotny problem. Rynek wewnętrzny opiera się na zaufaniu, które zwłaszcza ze względu na rozszerzenie należy wzmocnić. Nową fazę, w którą wkracza Unia Europejska, dobrze ilustruje następujące zdanie: *„Jednak prawdziwy sukces na rynku wewnętrznym złożonym z 28 państw wymagał będzie odmiennego podejścia i innych stosunków pracy. Państwa Członkowskie muszą w pełni objąć w posiadanie swój własny rynek wewnętrzny i współpracować ze sobą oraz z Komisją, by funkcjonował on praktycznie.”* (1)

3.7 Trwają także prace nad Strategią Zatrudnienia. Odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa głównie na Państwach Członkowskich. Jednak systemy socjalne znajdują się w programie działania także na szczeblu europejskim: po pierwsze dlatego, że krajowa polityka budżetowa powinna być realizowana w uzgodnionych ramach europejskich, a po drugie w związku z reformami na rynkach pracy i starzeniem się populacji.

3.8 Podejście do zaleceń Grupy Zadaniowej ds. Zatrudnienia i ich realizacja zależy od decyzji podjętych na szczeblu krajowym. Zalecenia te stanowią mocne wsparcie dla procesu lizbońskiego. Dotyczą one obszernych dziedzin: większej elastyczności we wspieraniu przedsiębiorczości i innowacji, zwiększenia zatrudnienia oraz mobilizującego zabezpieczenia

(1) Raport w sprawie wdrażania Strategii na rzecz rynku wewnętrznego (2003-2005) z dn. 21 stycznia 2004 r. - COM(2004) 22 final

społecznego, inwestycji w edukację i szkolenia oraz partnerstwa na rzecz zmian; oznacza to aktywne zaangażowanie wszystkich zainteresowanych partnerów oraz udział w procesach przemian. Całą koncepcję najlepiej podsumowuje stwierdzenie *„Europa potrzebuje więcej pracowników, pracujących z większą wydajnością”*. W niedawno wydanej opinii EKES wyraził generalnie poparcie (opatrzone jednakże krytycznymi uwagami) dla wymienionych zaleceń Grupy Zadaniowej ds. Zatrudnienia (2).

3.9 Związek pomiędzy nadrzędnym procesem lizbońskim a stabilną polityką budżetową jest oczywisty. Raport na wiosenny szczyt Rady (3) stwierdza, że niewystarczające wdrożenie Strategii Lizbońskiej oznacza dla Europy spore straty, ponieważ oznacza niższy wzrost gospodarczy, niedostateczny wzrost zatrudnienia i opóźnienia w edukacji oraz badaniach i rozwoju.

3.10 Raport dotyczy wspomnianych już powyżej tendencji na rynku wewnętrznym i zatrudnienia. Odnośnie gospodarki opartej na wiedzy Komisja wzywa do większego inwestowania w wiedzę i sieci, w tym w badania i rozwój, edukację oraz szkolenia zawodowe.

3.11 Nadal brakuje interakcji pomiędzy sferą naukową a gospodarką, które pozostają zbyt oddalone od siebie. Nie sprzyja to osiągnięciu celu, jakim jest stworzenie gospodarki opartej na wiedzy. Rezultatem interakcji byłoby na pewno zwiększenie wydajności i wzmocnienie firm, jak ma to miejsce w USA. Obecnie brakuje dużej części tej wartości dodanej. Osobną wzmiankę należy poczynić na temat „drenażu mózgow” z Europy. Bilans przyjeżdżających i wyjeżdżających badaczy jest nadal ujemny (4) i ta tendencja nadal się nasila.

3.12 Komisja w swoim wiosennym raporcie, podobnie jak w innych raportach, przedkłada szereg jasno sformułowanych propozycji opartych na trzech filarach: inwestycje, konkurencyjność i reformy.

3.13 Wytyczne polityczne i raporty w sprawie rynku wewnętrznego, strategia zatrudnienia oraz proces lizboński są porównywalne, jeżeli chodzi o ich przedmiot i ocenę. Komisja zestawia wydatki publiczne z szeregiem dziedzin społeczno-gospodarczych. Dzięki temu uwydatnia problemy związane z przechodzeniem od wydatków na konsumpcję publiczną na wydatki produktywne.

4. Ramy instytucjonalne

4.1 EKES zauważa, że sytuacja wymaga obecnie

— by pomimo trudnych warunków gospodarczych radykalna transformacja Unii złożonej z 15 członków w Unię złożoną z 25 członków odbyła się w jak najbardziej zrównoważony sposób;

(2) Opinia w sprawie środków wspierania zatrudnienia – Dz.U. C 110 z dn. 30 kwietnia 2004 r. (SOC/159)

(3) Raport Komisji na wiosenny szczyt Rady Europejskiej: Realizacja Lizbony - reformy na rzecz rozszerzonej Unii Europejskiej - COM(2004) 29 final/2

(4) Komunikat Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego – badacze w Europejskim Obszarze Badawczym: jeden zawód, wiele karier – Dz.U. C 110 z dn. 30 kwietnia 2004 r. (INT/216) i komunikat Komisji zatytułowany „Europa a badania podstawowe” – Dz.U. C 110 z dn. 30 kwietnia 2004 r. (INT/229)

- by nadrobić jednocześnie opóźnienia w dziedzinie zobowiązań poczynionych wcześniej przez Radę Europejską, które nie straciły nic na swej aktualności; oraz
- by utrzymane zostało tempo i nadany został nowy impuls.

4.2 W opinii EKES wszystko to nie jest wyłącznie kwestią formułowania polityk. Równie ważne są czynniki organizacyjne - przede wszystkim monitoring i nadzór - oraz czynniki polityczne/kulturalne. W tym kontekście EKES przyjmuje z akceptacją do wiadomości analizy i wnioski Komisji zawarte w komunikacie z 21 stycznia 2004 r. oraz jego aktualizacji z 7 kwietnia 2004 r. Konkluzje Rady ds. Konkurencyjności z 17 i 18 maja są niestety zbyt ogólnikowe i mało konkretne. (1)

4.3 Rozszerzenie Unii wymaga poświęcenia jeszcze większej uwagi dobremu ugruntowaniu instytucjonalnemu oraz starannemu wyznaczeniu kompetencji i obowiązków, w przeciwnym wypadku istnieje ryzyko jeszcze większego braku dyscypliny i rozluźnienia (2).

4.4 Przez lata rozwinął się model rozbieżnych kompetencji i decyzji wspólnotowych oraz międzyrządowych. Nawet projekt konstytucji jasno stwierdza, że Unia 25 Państw Członkowskich nie może funkcjonować w ten sam sposób, co Unia 15 Państw Członkowskich.

4.5 Wprowadzenie euro oraz właściwie funkcjonujący Pakt na rzecz Stabilizacji i Wzrostu powinny być doprowadzić do większej konwergencji w polityce gospodarczej. Jednakże zbyt wiele porozumień i decyzji nie ma charakteru wiążącego.

4.6 Fakt, że przyjęte rozwiązania nie przynoszą efektywnych wyników, stanowi poważne zagrożenie dla potencjału Unii Europejskiej.

4.7 W Radzie Europejskiej zdaje się panować zgodność w zakresie celów, jednakże często są one definiowane w formie zbyt ogólnej i nie dość konkretnej. Jednak dobre intencje polityczne nie przekładają się na możliwe do realizacji i faktycznie egzekwowane ustawodawstwo i przepisy.

4.8 W ostatnich latach wielkie nadzieje pokłada się w rywalizacji politycznej, ujawnianiu i piętnowaniu naruszających reguły oraz metodzie otwartej koordynacji. Jednak w warunkach pogorszenia koniunktury gospodarczej metody te nie są skuteczne. W praktyce Państwa Członkowskie nie dyskutują między sobą o swoich niedociągnięciach, bądź czynią to w niewystarczającym stopniu. W tych okolicznościach pole manewru samej Komisji jest ograniczone. W praktyce nie ma zadowalającej alternatywy dla metody wspólnotowej.

4.9 Rynek wewnętrzny daje powody do niepokoju. Cele i uzgodnienia w zakresie swobodnego przepływu oraz „równych warunków” nie zostały zrealizowane do końca albo w ogóle. Wyniki państw wskazują, że dyscyplina w zakresie transpozycji do prawa krajowego dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego ulega obniżeniu, niekiedy nawet znacznemu. (3)

4.10 Subsydiarność jest zasadą pozytywną. Jednakże rzadko poruszaną kwestią jest to, że nieuzasadnione odwoływanie się do tej zasady prowadzi bardzo często do rozbieżnej wykładni ustawodawstwa europejskiego w Państwach Członkowskich.

4.11 Są także różne prędkości, tak jak w przypadku Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW). W UGW uczestniczy jak dotąd 12 członków, wkrótce liczba państw nieuczestniczących zwiększy się do 13. UGW, w której uczestniczy 12 państw a 3 pozostają poza, różni się od UGW, w której 12 państw uczestniczy, a 13 pozostaje poza nią, nawet jeśli weźmiemy pod uwagę, że nowe Państwa Członkowskie otwierają nową perspektywę gospodarczą. Należało będzie bardzo uważnie przestrzegać wymogu dyscypliny budżetowej, jak przewiduje to Traktat.

4.12 Euro musi znajdować oparcie w polityce makroekonomicznej Państw Członkowskich oraz dalszym rozwoju i pogłębianiu integracji jako całości.

4.13 Należy za wszelką cenę zagwarantować zasadę, że Unia opiera się na rządach prawa.

4.14 Dlatego też należy znaleźć sposób na zapewnienie, by Komisja i Rada przestały ograniczać się jedynie do wskazywania Państwom Członkowskim niedociągnięć lub ich ponaglenia, po czym przechodziły nad wszystkim do porządku dziennego. Proces lizboński oraz znaczące rozszerzenie wymagają po prostu ścisłej dyscypliny.

4.15 Strategia Lizbońska stanowi koncepcję strategiczną. W tym sensie jest porównywalna do wcześniejszych koncepcji strategicznych, które doprowadziły do zasadniczych postępów w integracji. W owych przypadkach planowanie prowadzone w ścisłej współpracy między Komisją a Państwami Członkowskimi obejmowało termin oraz ściśle kontrolowaną serię etapów. W końcu lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku dotyczyło to unii celnej, wpisanej do Traktatu. Także sukces „Europy '92” był rezultatem podobnego planowania. Dzięki zebraniu 297 ramowych dyrektyw w jednym systemie, na podstawie Jednolitego Aktu z 1987 r., przezwyciężono stagnację i poczyniono znaczne postępy w zakresie rynku wewnętrznego. Unia walutowa jest kolejnym pozytywnym przykładem. Od 1993 r. deficyty budżetowe wszystkich kandydatów uległy stałemu obniżeniu. Podobnie inflacja oraz stopy procentowe. Dzięki temu możliwe było planowe wprowadzenie euro i polityki walutowej gwarantowanej przez niezależny bank centralny.

(1) Konkluzje Rady ds. Konkurencyjności z dn. 17 i 18 maja 2004

(2) EKES wydał w 2002 r. raport na ten temat – patrz Dz.U. C 221 z dn. 17 września 2002 r.

(3) Patrz Internal Market Scoreboard, wydanie 13, z dn. 13 lipca 2004 r., http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/score/docs/score13/score13-printed_en.pdf

4.16 W powyższych przypadkach wykorzystano z powodzeniem albo metodę wspólnotową, jak stało się w przypadku unii celnej i Europy '92, albo też pozytywną współpracę między Państwami Członkowskimi, która przyniosła pilnie pożądaný skutek, to znaczy udział w UGW. Problemem jest to, że w obecnym przypadku nie mamy do czynienia z żadną z tych dwóch sytuacji. Zadowolający postęp zależy obecnie rzeczywistość całkowicie od woli politycznej.

4.17 Rada Europejska z dn. 27 i 28 marca faktycznie podpisuje się pod analizami i wnioskami Komisji. Podkreśla ona znaczenie zrównoważonych budżetów czy nawet nadwyżek budżetowych, znaczenie stabilności cen oraz nalega na podporządkowanie się Paktowi na rzecz Stabilizacji i Wzrostu. Obok uwzględnienia spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju Rada widzi dla pracy Rady ds. Konkurencyjności trzy priorytety: zdolność konkurencyjna, zdynamizowanie rynku wewnętrznego oraz lepsza legislacja. Ogólnie konieczne jest inwestowanie w wiedzę. W zakresie polityki rynku pracy Rada Europejska opowiada się za realizacją wskazań raportu Grupy Zadaniowej ds. Zatrudnienia.

5. Europa na nowym rozdrożu

5.1 Europa ponownie znalazła się na rozdrożu. Ożywienie gospodarcze jest wciąż kruche. Nie spełniają się oczekiwania związane z procesem lizbońskim. Unia Europejska wkracza w nową fazę, oznaczającą o 20 % większą populację oraz wzrost różnorodności. Równocześnie, w wyniku rozszerzenia pojawiły się nowe impulsy oraz perspektywa wzrostu i dobrobytu.

5.2 Stawką jest wiarygodność Unii. Uwzględnić należy znaczenie opinii publicznej oraz spadające poparcie dla procesu integracji.

5.3 Nie można pozwolić, by rozszerzenie doprowadziło do zamknięcia się Unii w sobie. Cały świat stanowi pole gry. EKES przyjmuje stanowisko, że głównym wskaźnikiem jest pozycja Unii w świecie, nie tylko względem stanów Zjednoczonych, lecz na ogólnym tle, włączając gwałtownie rozwijające i rozszerzające się rynki wschodzące, takie jak Chiny, południowo-wschodnia Azja i Indie, żądające swojego własnego miejsca w globalizacji.

5.4 Analizy i zalecenia Komisji i prezydencji Rady przygotowywane na wiosenny szczyt Rady utrzymywane są każdego roku w podobnym tonie. Istnieje prawie całkowita zgodność poglądów instytucji odnośnie tego, co Unia i Państwa Członkowskie powinny uczynić. Na pierwszy plan wysuwa się coraz bardziej konkurencyjność, jednakże Państwa Członkowskie wciąż postępują wbrew zaleceniom i uzgodnione decyzje są wdrażane niewłaściwie lub w ogóle nie podlegają wdrożeniu. Wykonanie i wdrożenie stanowią jeden z głównych problemów.

5.5 Z tych wszystkich powodów efektywne ożywienie procesu lizbońskiego jest bardzo istotne. EKES podkreśla ogromne znaczenie tej długoterminowej perspektywy. Przyjmuje on z aprobatą zainteresowanie Komisji i Rady Europejskiej tą kwestią oraz wspólny program działania zarówno dla starych jak i nowych Państw Członkowskich.

5.6 Celem tego programu nie może być nic innego jak pogłębienie integracji. Bez takiego pogłębienia Unia 25 Państw Członkowskich będzie zdolna do osiągnięcia co najwyżej poziomu strefy wolnego handlu. W kontekście przyszłej globalnej gry interesów nie jest to opcja pożądana dla europejskiej gospodarki, firm i obywateli.

5.7 Formułowanie na szczeblu UE procesu lizbońskiego „nowego stylu” - wzmocnienie konkurencyjności oraz intensyfikacja wiedzy będącej podstawą gospodarki, wspieranie równowagi, konsultacji i dialogu społecznego - może mieć pozytywne skutki także dla niezależnej polityki poszczególnych Państw Członkowskich.

5.8 Wytyczne polityczne wskazują, że zdrowe finanse publiczne oraz publiczne i prywatne inwestycje wymagają spójnych, przejrzystych i wzbudzających zaufanie ram, które zagwarantować muszą Rada i Komisja. Unia pilnie potrzebuje dynamizmu. Europa ponownie znalazła się na rozdrożu.

6. Zalecenia i wnioski

6.1 W tym procesie EKES przyjmuje następujące założenia:

- w odniesieniu do analiz i celów, należy dokonać jasnego rozgraniczenia, co wchodzi w zakres kompetencji decyzyjnych Unii Europejskiej, a co w zakres kompetencji decyzyjnych Państw Członkowskich;
- dla utrzymania wiarygodności i uniknięcia niepowodzenia, należy wytyczać jedynie cele realistyczne;
- wzrost gospodarczy oraz proces lizboński „nowego stylu” powinny zajmować centralną pozycję wśród tych celów, zarówno dla wzmocnienia konkurencyjności jak i wsparcia przemian strukturalnych;
- Państwa Członkowskie nie powinny obwiniać „Brukseli” za europejskie cele, które same między sobą uzgodniły.

6.2 Przejrzystość wymaga poświęcenia niezbędnej uwagi wymiarowi instytucjonalnemu. Podział różnych kompetencji pomiędzy Państwa Członkowskie a Unię nie stał się przedmiotem odpowiedniej konsultacji. Nie można wyjaśnić obywatelom i firmom takiego braku zobowiązującego podejścia.

6.3 Więcej wiążących zobowiązań stanowiłoby ponadto wsparcie dla Państw Członkowskich oraz wewnętrznych i zewnętrznych działań Komisji. Oczywiście Komisja potrzebować będzie solidnej podstawy operacyjnej w poszerzonej Unii.

6.4 Państwa Członkowskie będą musiały trzymać się dyscypliny w odniesieniu do budżetu oraz do polityki makroekonomicznej, którą to dyscyplinę same uzgodniły w Pakcie na rzecz Stabilizacji i Wzrostu.

6.5 Tendencje w kierunku metody międzyrządowej na ogół ulegają wzmocnieniu. EKES stanowczo przed nimi przestrzega. Żadne pojedyncze Państwo Członkowskie czy grupa Państw Członkowskich nie ma warunków do przejęcia szczególnej roli, jaką odgrywa Komisja. Każde Państwo Członkowskie forsuje bowiem własny punkt widzenia i stosuje swoje własne priorytety, nawet wtedy, gdy należałoby się zdobyć na dystans, obiektywizm i wyważone monitorowanie.

6.6 Traktat Konstytucyjny stawia za cel lepszą koordynację polityki w Unii złożonej z 25 członków. W tym kluczowym okresie rozszerzenie zakresu stosowania metody kwalifikowanej większości głosów będzie miało pozytywny efekt. W przeciwnym wypadku nadal zgłaszane byłyby niepożądane weta. Przemysł, partnerzy społeczni i inne podmioty (uniwersytety, instytuty badawcze itd.) mogą wnieść pozytywny wkład do tego ulepszonego zarządzania politycznego.

6.7 Zawsze istnieje ryzyko rozdrobnienia, dlatego też EKES opowiada się za podejściem zintegrowanym, możliwym do osiągnięcia przez większą efektywność Rady ds. Konkurencyjności we współpracy z Radą ECOFIN i przez lepszą promocję publiczną. Konkluzje Rady Europejskiej idą w tym samym kierunku, podobnie jak argumenty stojące u podstaw apelu⁽¹⁾ przywódców rządów o „superkomisarza” odpowiedzialnego za politykę gospodarczą.

6.8 EKES ze swojej strony opowiada się przede wszystkim za większą przejrzystością działań Rady ds. Konkurencji. To praktyczny punkt wyjścia dla ulepszania ładu zarządzania. Nie mają wielkiego pożytku dla Rady spotkania z szeregiem komisarzy i stale zmieniającą skład grupą członków rządów krajowych odpowiedzialnych za różne dziedziny polityk. Po pierwsze Komisja będzie musiała zadbać o to, by koordynacja Rady ds. Konkurencyjności była przejrzysta i przedstawiała jasny obraz dla opinii publicznej. Ze względu na znaczenie Agendy Lizbońskiej jest to rzecz jasna także zadaniem przewodniczącego Komisji. Po drugie lepsza organizacja Rady ds. Konkurencyjności oraz usprawnienia koordynacji na szczeblu UE powinny zaowocować stworzeniem takiego modelu obowiązków członków rządów krajowych, który byłby lepiej rozpoznawalny na szczeblu międzynarodowym. Zwiększyłyby to zdolność wpływania na opinię publiczną oraz poczucie wzajemnej odpowiedzialności za wspólnie realizowane polityki.

6.9 W kwestii „różnych prędkości” brakuje formalnej definicji, która spełniałaby potrzeby Unii. Pozytywnymi przykładami są UGW i Układ z Schengen. Jednakże rozbieżność sytuacji i procedur w Państwach Członkowskich, przedstawiona w Wytycznych Polityki Gospodarczej nie stwarza atrakcyjnych perspektyw dla błędnie zdefiniowanych sytuacji zastosowania „różnych prędkości”, mogących być źródłem zniekształcenia konkurencji. Procedura przewidziana w projekcie konstytucji przedstawia interesujące punkty wyjścia.

6.10 W zakresie rynku wewnętrznego, który wciąż stanowi trzon integracji, opcja „różnych prędkości” nie jest korzystna, ponieważ doprowadziłaby do formowania zmieniających się koalicji w poszczególnych dziedzinach oraz stanowiłaby zbyt łatwe rozwiązanie w rozstrzygnięciu dylematów ociągających się Państw Członkowskich.

6.11 W dziedzinach zastrzeżonych dla Państw Członkowskich trudno zaproponować ogólny pakiet środków i dostośowań. Tryb radzenia sobie z tym problemem, głównie przy pomocy precyzyjnego opisu sytuacji w poszczególnych państwach oraz najlepszych praktyk, zasługuje na każde wsparcie. Należy także podjąć wysiłki na rzecz dalszego ulepszenia tych metod dzięki wykorzystaniu porównywalnych statystyk. Komisja będzie także potrzebować instrumentów umożliwiających jej lepszą ocenę jakości wydatków publicznych.

6.12 EKES nadal opowiada się za rywalizacją polityczną oraz metodą otwartej koordynacji w jasno zdefiniowanych dziedzinach polityki, gdzie metoda wspólnotowa nie jest stosowana. Przy czym oznaczałoby to pogodzenie się z faktem, że doprowadzi to do jedynie ograniczonych rezultatów (zwłaszcza w krótkim okresie), ponieważ Państwa Członkowskie oczywiście nie oceniają się nawzajem. Niektóre Państwa Członkowskie czynią odpowiednie dostosowania do polityki, np. w dziedzinie emerytur i rynku pracy. Należy zwiększyć zewnętrzną promocję takich działań.

6.13 Rada Europejska przyjmuje do wiadomości, że Komisja zamierza sporządzić „mapę drogową” wzmocnienia i wdrożenia Strategii Lizbońskiej. Centralny punkt wyjścia stanowi „Ulepszanie ładu zarządzania” („*Better governance*”). Zaufanie i stabilizacja wymagają jasnych ram instytucjonalnych.

6.14 EKES opowiada się za tym, by do procesu lizbońskiego „nowego stylu” zapożyczono metody z powodzeniem wykorzystane w „Europie’92”. Budowanie na istniejącej praktyce oznaczałoby, że raporty w sprawie wytycznych polityki gospodarczej, rynku wewnętrznego, zatrudnienia i procesu lizbońskiego zostałyby ujęte łącznie w jasny plan z podziałem na etapy i terminarzem, dzięki któremu jasne stałoby się, jakich działań i z czyjej strony (Komisji, Rady, Parlamentu Europejskiego lub Państw Członkowskich) należy oczekiwać, na podstawie jakiej decyzji oraz w jakim terminie. W tym kontekście EKES podkreśla znaczenie roli Komisji i metody wspólnotowej, które doprowadziły do sukcesu „Europie’92”. Komisja przedstawia doroczny raport o postępach, zaś Rada ECOFIN oraz Rada ds. Konkurencyjności po konsultacji z Parlamentem Europejskim określają priorytety, na których Komisja opiera swoje propozycje.

6.15 Jedyny faktyczny postęp w dziedzinie procesu lizbońskiego odnotowano w zakresie rynku wewnętrznego, przynajmniej w odniesieniu do ustawodawstwa i zasad. Jakkolwiek stale występują braki w zakresie wdrażania. Postęp jest bezpośrednim rezultatem metody wspólnotowej. EKES opowiada się za ujęciem wszystkich aspektów rynku wewnętrznego w jeden jasny plan ustanawiający dokładny terminarz i obejmujący:

⁽¹⁾ List premiera **Blaira**, prezydenta **Chiraca** oraz kanclerza **Schrödera** z 18 lutego 2004 r.

— wszystkie nierozstrzygnięte kwestie planu działania w dziedzinie rynku wewnętrznego;

- wszystkie nierozstrzygnięte kwestie planu działania w zakresie usług finansowych;
- kwestie sektora wiedzy poddane wspólnotowym kompetencjom decyzyjnym;
- przegląd i złagodzenie nadmiernie rygorystycznych i szczegółowych przepisów;
- wdrożenie i realizacja.

6.16 W odniesieniu do kwestii poddanych krajowym kompetencjom decyzyjnym, takim jak zabezpieczenie społeczne, rynek pracy (Grupa Zadaniowa ds. Zatrudnienia) oraz podatki, EKES zaleca, by Rada na wniosek Komisji - zgodnie z zasadami rywalizacji politycznej i otwartej koordynacji - również decydowała o celach i wdrażaniu. Stopniowy plan powinien przewidywać jednak również monitorowanie postępu tych krajowych procesów. W tych dziedzinach zarządzanie sprawia największe trudności, jednakże mało sensowne są umowy nie podlegające realizacji.

6.17 Inne kwestie, niezależne od reglamentacji i niekiedy jedynie częściowo podległe zarządzaniu władz, połączone jednakże z konkurencyjnością, wiedzą i potencjałem gospodarczym, także zasługują na uwzględnienie w procesie lizbońskim „nowego stylu”. Obejmują one:

- sektorową politykę przemysłową wynikającą z wzajemnych konsultacji pomiędzy przemysłem (łącznie ze stronami biorącymi udział w negocjacjach dot. układów zbiorowych), Komisją i Radą; ⁽¹⁾
- rezultaty programów i platform technologicznych UE, większą transgraniczną współpracę pomiędzy instytutami badawczymi a naukowcami w Unii oraz wspieranie współpracy pomiędzy uniwersytetami a życiem gospodarczym;

- politykę regionalną, przy szczególnym nacisku na wiedzę i innowację.

6.18 Komisja i Rada Europejska popierają „Partnerstwo na rzecz przemian”. EKES w pełni popiera to dążenie. Może się ono okazać bardzo użyteczną koncepcją. Strategia Lizbońska nie była nigdy uznawana za proces odgórny. Podstawą jej powodzenia jest to, że formułowanie, realizacja i wdrażanie polityk zależą od wielu podmiotów: władz (europejskich, krajowych i regionalnych), partnerów społecznych na wszystkich szczeblach, firm, uniwersytetów i wielu innych organizacji społecznych, które tworzą społeczeństwo obywatelskie. Jasne przedstawienie celów, wyjaśnianie wszystkim politycznym i społecznym podmiotom w Unii, czego się od nich oczekuje, może stanowić nowe i tak potrzebne źródło inspiracji.

6.19 „Partnerstwo na rzecz przemian” posiada wielki potencjał, pod warunkiem właściwej prezentacji całej koncepcji. Może doprowadzić do stworzenia nowej formy komunikacji i nowych sojuszy pomiędzy wieloma grupami zaangażowanymi w proces integracji europejskiej. Także to jest częścią „better governance”.

6.20 Rada Europejska wezwała Komisję do utworzenia Grupy Wysokiego Szczebla, która przedstawiłaby Komisji w terminie do 1 listopada 2004 r. raport w sprawie dalszego rozwoju procesu lizbońskiego. Raport oraz stanowisko tej Grupy Wysokiego Szczebla odegrają istotną rolę w perspektywie przeglądu średniookresowego Strategii Lizbońskiej przygotowywanego na szczyt Rady wiosną 2005 r. Rada Europejska poprosiła także EKES o równoczesne sformułowanie zaleceń w kwestii ww. przeglądu okresowego.

Bruksela, 15 września 2004 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Zob. Konkluzje Rady ds. Konkurencyjności z dn. 26 i 27 listopada 2003 r.